

УДК 351:340

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-4\(37\)-5](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2023-4(37)-5)

Ладан Микола Іванович,

аспірант кафедри публічного адміністрування, ПрАТ «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом», 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0009-0006-3268-4656>

Ladan Mykola Ivanovych,

Postgraduate Student at the Department of Public Administration, Private Joint-Stock Company «Higher education institution «Interregional Academy of Personnel Management», 03039, Kyiv, 2, Frometivska St, e-mail: kafedrapa@ukr.net, <https://orcid.org/0009-0006-3268-4656>

ПІДХІД СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ, ЗОСЕРЕДЖЕНИЙ НА ГАЛУЗЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ АСПЕКТАХ

Анотація. Автором досліджено стратегічні планування національної безпеки з підкресленням його галузевих та регіональних аспектів. Зроблений аналіз викликів, що постають перед країною в сучасному геополітичному та економічному середовищі. Стаття спрямована на визначення стратегічних підходів, сприяючи забезпеченню стійкої та ефективної національної безпеки в умовах швидко змінюваного світу. Автором аналізовано галузеві вектори, такі як військові технології, кібербезпека, енергетика та регіональні особливості стратегічного планування, зокрема в прибережних та внутрішніх регіонах. Висвітлюються питання підготовки військових кадрів та адаптації до нових форм загроз, зокрема кібервійни та інформаційних операцій. Виявлено визначення стратегій, що сприятимуть стійкості та безпеці країни в умовах глобальної динаміки. Окрема увага приділяється економічним та соціальним аспектам, таким як макроекономічне планування, соціальна стабільність та забезпечення основних потреб громадян. Дискутується важливість кібербезпеки в умовах цифрової трансформації та виокремлюється роль енергетичної безпеки у стратегічному забезпеченні стабільності та незалежності країни. З'ясовано необхідність регіонального підходу до стратегічного планування, з урахуванням специфічних умов та викликів різних регіонів. Проаналізовано можливості для підвищення гнучкості стратегічного планування, враховуючи постійні зміни у світовому ландшафті, технологічній сфері та міжнародних відносинах. Зазначається, що стратегічне планування національної безпеки вимагає постійного оновлення, реформ та інновацій для ефективного протистояння новим викликам і загрозам. Отже, стаття ставить за мету докладний розгляд і визначення стратегічних напрямків національної безпеки, зосереджуючись на галузевих та регіональних аспектах, та вказує на необхідність постійного аналізу та адаптації стратегій для забезпечення стабільності та безпеки в сучасному непередбачуваному світі.

Ключові слова: стратегічне планування національної безпеки, глобалізація, економічний аспект, соціальна стабільність, кібербезпека, енергетична безпека, регіональний аспект, міжнародні відносини, гнучкість, адаптація, стійкість, глобальні виклики.

APPROACH OF STRATEGIC NATIONAL SECURITY PLANNING FOCUSED ON INDUSTRY AND REGIONAL ASPECTS

Abstract. The author researched the strategic planning of national security with an emphasis on its branch and regional aspects. An analysis of the challenges facing the country in the modern geopolitical and economic environment is made. The article is aimed at defining strategic approaches, contributing to the provi-

sion of stable and effective national security in the conditions of a rapidly changing world. The author analyzed industry vectors, such as military technologies, cyber security, energy, and regional features of strategic planning, particularly in coastal and inland regions. Issues of training military personnel and adaptation to new forms of threats, in particular cyber warfare and information operations, are highlighted. The definition of strategies that will contribute to the stability and security of the country in the conditions of global dynamics has been identified. Particular attention is paid to economic and social aspects, such as macroeconomic planning, social stability and provision of basic needs of citizens. The importance of cybersecurity in the context of digital transformation is discussed and the role of energy security in the strategic provision of stability and independence of the country is highlighted. The need for a regional approach to strategic planning, taking into account the specific conditions and challenges of different regions, has been clarified. The opportunities for increasing the flexibility of strategic planning are analyzed, taking into account the constant changes in the world landscape, technological sphere and international relations. It is noted that the strategic planning of national security requires constant updating, reforms and innovations to effectively face new challenges and threats. Therefore, the article aims at a detailed review and determination of strategic directions of national security, focusing on sectoral and regional aspects, and points to the need for constant analysis and adaptation of strategies to ensure stability and security in today's unpredictable world.

Key words: strategic planning of national security, globalization, economic aspect, social stability, cybersecurity, energy security, regional aspect, international relations, flexibility, adaptation, sustainability, global challenges.

Постановка проблеми. Проблема полягає в необхідності розробки та вдосконалення стратегій, які враховують цілісний характер сучасних викликів та інтегрують різноманітні аспекти: військові, економічні, соціальні, кібернетичні, енергетичні та інші. Забезпечення національної безпеки стає завданням, що вимагає комплексного та гнучкого підходу для адаптації до змін у світовому ландшафті та захисту від різноманітних загроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти проблеми розгляду стратегічних планувань національної безпеки, зосереджений на галузевих та регіональних аспектах досліджували такі науковці, як: Ю. Білий, О. Богма, І. Бойко, З. Бондар, О. Житник, М. Шевченко, О. Вонсович, С. Гордієнко, І. Доронін та інші.

Мета статті. Метою цієї статті є розгляд сучасних викликів національній безпеці та визначення стратегічних підходів, спрямованих на забезпечення стійкої та ефективної захищеності країни в умовах непередбачуваних глобальних змін.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наш час, стратегічне планування національної безпеки стає надзвичайно актуальним у зв'язку зі швидким розвитком глобальних подій та зростанням викликів. У сучасному світі, де геополітичні реалії й міжнародні відносини змінюються вражаючою швидкістю, здатність держави ефективно реагувати та адаптуватися стає визначальним фактором для її безпеки та стабільності. Спроможність протидії гібридним загрозам, мінімізація ризиків природних

катастроф та пандемій – усе це входить у сферу стратегічного планування, яке охоплює ключові аспекти, визначаючи здатність держави захищати свої інтереси та гарантувати добробут громадян.

Варто наголосити, що у цьому динамічному середовищі, галузеві та регіональні аспекти національної безпеки вимагають спеціальної уваги. Різноманіття галузей, від технологічного розвитку до міжнародної торгівлі, та унікальність кожного регіону з їх конкретними потребами та викликами, націлені на індивідуальний підхід у стратегічному плануванні. Забезпечення цілісного підходу до національної безпеки, який враховує всі ці аспекти, визначальний для розробки ефективної та гнучкої стратегії, здатної реагувати на широкий спектр потенційних загроз. В сучасному світі, де існують різні глобальні виклики, галузевий підхід у стратегічному плануванні національної безпеки набуває особливого значення. Забезпечення безпеки країни сьогодні потребує комплексного підходу, що охоплює не лише традиційні сфери, такі як оборона і економіка, але й сучасні виклики, наприклад, кібербезпека та енергетика. Кожна з цих галузей вимагає конкретних знань та підходів для розробки ефективних стратегій [3, с. 132-140].

Слід підкреслити, що у сфері оборони, що становить важливий компонент національної безпеки, основним чинником є розвиток сучасних військових технологій та систем. Це охоплює не лише модернізацію озброєння та військової техніки, але й інвестиції у створення передових тех-

нологій, призначених для відповіді на актуальні загрози. Особлива увага приділяється напрямкам, таким як безпілотні літальні апарати, кібероборона, а також розвиток космічних та гіперзвукових технологій. Окрім технічного оновлення, важливим аспектом є питання підготовки військових кадрів, які можуть ефективно використовувати та керувати цими новітніми системами. Професійний розвиток військовослужбовців інтегрує нові аспекти, акцентуючи на високотехнологічних навичках та здатності швидко адаптуватися до нових стратегій ведення війни [4].

На думку вченого О. Вонсовича [5, с. 18-24], що важливість адаптації до нових форм ведення війни, таких як кібервійна та інформаційні операції, варто визнати. У світі, де інформаційний та кібернетичний простір стають осередками для нових конфліктів, забезпечення кібербезпеки та розвиток інструментів інформаційного впливу стають такими ж важливими, як і традиційні військові можливості. Таким чином, сучасна стратегія оборони вимагає комплексного підходу, який враховує як розвиток фізичних військових здібностей, так і зміцнення кібербезпеки та інформаційної безпеки.

Варто наголосити, що економічний компонент національної безпеки у сучасному світі набуває особливої важливості, оскільки стабільність економіки країни безпосередньо впливає на її загальну безпеку та рівень життя громадян. У глобалізованому середовищі, де економічні тряскавши та коливання можуть швидко поширюватися між державами, важливою стає здатність країни ефективно протистояти зовнішнім фінансовим викликам та зберігати внутрішню економічну стабільність. Використання макроекономічного планування стає стратегічним інструментом в цьому контексті, оскільки воно включає стратегічне управління державним бюджетом, грошово-кредитною політикою, податковими заохоченнями та іншими економічними параметрами. Це дозволяє урядам передбачати економічні тенденції, зменшувати вплив економічних коливань та ефективно реагувати на фінансові виклики [2].

Крім цього, слід акцентувати увагу на соціальних аспектах економічної стабільності, таких як забезпечення повноцінної зайнятості, соціальний захист населення та зменшення соціальних нерівностей. Соціальна стабільність та задоволення основних потреб громадян виступають фундаментом для утримання внутрішнього порядку та безпеки. Таким чином, економічний компонент національної безпеки охоплює різноманітні заходи та стратегії, які включають

макроекономічне планування, розвиток внутрішнього ринку та інновацій, а також забезпечення соціальної стабільності та рівності. Все це направлено на створення міцної, стабільної та економічно незалежної держави, здатної ефективно протистояти зовнішнім та внутрішнім викликам.

Дослідник Ю. Білий [1] вважає, що однією суттєвою складовою національної безпеки є кібербезпека, особливо в умовах сучасного світу, де цифрові технології проникають у всі сфери життя. Урядам необхідно розробляти комплексні стратегії, спрямовані на захист не лише критичної інфраструктури, але й особистих даних громадян від кібератак та інших загроз. Цей підхід передбачає впровадження передових технологічних рішень для кіберзахисту, а також розвиток відповідної законодавчої бази, що регулює дану сферу.

Необхідно враховувати важливий аспект енергетики як ключовий елемент національної безпеки, оскільки вона відіграє критичну роль у забезпеченні стабільності та незалежності держави. В умовах сучасного світу, де енергія стала ключовим фактором економічного розвитку та міжнародних відносин, енергетична безпека стає особливо важливою. Головною стратегією на шляху до національної безпеки є забезпечення енергетичної незалежності, що включає в себе зменшення залежності від імпортованих енергоресурсів та розвиток внутрішніх джерел енергії. Розвиток альтернативних джерел енергії, таких як сонячна, вітрова та гідроенергія, стає важливим напрямком для зменшення залежності від традиційних джерел енергії, які часто піддаються міжнародним політичним впливам та коливанням цін. Це також сприяє екологічній стабільності шляхом зменшення викидів вуглекислого газу та інших шкідливих речовин [7].

Додатково, модернізація та розширення національної енергетичної інфраструктури, підвищення енергетичної ефективності та впровадження новітніх технологій у виробництво та розподіл енергії грають важливу роль у забезпеченні енергетичної безпеки. Це не лише сприяє стабільному постачанню енергії, але й зменшує вразливість країни перед зовнішніми ударними чинниками, такими як енергетичні кризи чи політичні конфлікти. Таким чином, в сфері енергетики як складової національної безпеки визначається потреба у комплексному підході, що охоплює різні стратегії – від розвитку альтернативних джерел енергії до модернізації інфраструктури та підвищення енергетичної ефективності.

На думку вчених С. Гордієнко та І. Дороніна [6, с. 81-92], важливо продовжити далі інсистувати на регіональному компоненті стратегічного планування національної безпеки, що передбачає ретельний аналіз та урахування умов і викликів, що існують у різних частинах країни. Серед цих факторів – географічні особливості, економічний потенціал, культурні особливості та політичний контекст в окремих регіонах. Такий підхід дозволяє розробляти специфічні та ефективні стратегії безпеки, що відповідають унікальним потребам та реаліям кожного регіону.

Наприклад, прибережні області, які відіграють стратегічну роль у забезпеченні морської безпеки країни, стикаються із специфічними викликами, які потребують спеціалізованих заходів безпеки. Посилення заходів берегової охорони є пріоритетом, оскільки це сприяє запобіганню нелегальним діям, таким як контрабанда чи незаконний риболов. Такі заходи можуть включати розгортання додаткових патрульних постів, розвиток технічних засобів спостереження, а також проведення регулярних патрульних операцій. Розвиток морського патрулювання має велике значення для забезпечення безпеки на водах, особливо в умовах боротьби з морським піратством та незаконним рибальством. Це включає в себе не лише збільшення кількості патрульних суден, але й використання передових технологій, таких як дрони та супутникове спостереження, для моніторингу морських територій [3, с. 133].

Слід зауважити, що стратегічне планування для внутрішніх регіонів країни може значно відрізнятись від того, що використовується для зовнішніх чи прикордонних територій. У цих областях головний акцент робиться на забезпеченні економічної стабільності, розвитку інфраструктури та вирішенні соціальних питань, спрямованих на підвищення загального рівня життя та соціальної безпеки. Особлива увага в таких регіонах повинна бути приділена економічному розвитку, особливо в місцях з високим рівнем безробіття або обмеженими економічними можливостями. Це може включати заходи для стимулювання малого та середнього бізнесу, приваблення інвестицій, підтримки місцевих підприємств та створення нових робочих місць. Розвиток інфраструктури також відіграє ключову роль, охоплюючи модернізацію транспортних мереж, будівництво соціальних об'єктів та покращення комунальних послуг, що сприяє зростанню економіки та поліпшенню якості життя [4, с. 110-114].

З урахуванням вищевикладеного можна стверджувати, що регіональний аспект стратегічного планування передбачає розробку індивідуальних підходів та стратегій, що враховують унікальність кожного регіону, його потенціал та виклики, для забезпечення ефективної та всебічної національної безпеки. Далі, важливо зосередити увагу на міжнародних аспектах стратегічного планування національної безпеки, що охоплюють різноманітні питання, вимагаючи від країни високого рівня гнучкості та спроможності адаптуватися до змін у глобальному контексті. Це включає аналіз міжнародних тенденцій, таких як геополітичні зміни, економічні та технологічні інновації, зміни в міжнародному праві, а також динаміку міждержавних відносин. Ключовим елементом є розвиток та підтримка відносин з іншими країнами, що може включати створення альянсів, участь в міжнародних організаціях та угодах, а також двосторонню співпрацю у сферах безпеки, економіки та культури. Ефективна дипломатія та співпраця із зовнішніми партнерами є важливими для забезпечення міжнародної підтримки та сприяння мирному врегулюванню конфліктів.

Загалом, у міжнародних аспектах стратегічного планування національної безпеки необхідно виявляти активну участь країни на світовій арені, адаптуватися до швидко змінюючихся умов глобального середовища та формувати стратегії, спрямовані на ефективну співпрацю з іншими країнами у вирішенні спільних глобальних викликів.

В контексті постійних змін у світовій політиці та стрімкого розвитку технологій, стратегічне планування національної безпеки вимагає гнучкого та динамічного підходу. Це підтверджує необхідність регулярного перегляду та оновлення існуючих стратегій та підходів, щоб належним чином враховувати нові виклики та загрози. Такий постійний аналіз дозволяє країні швидко адаптуватися до змін у міжнародній політиці, економіці, технологіях, а також до внутрішніх соціально-економічних трансформацій [7, с. 171].

Перегляд стратегій національної безпеки включає актуалізацію розвідувальних оцінок та аналізу ризиків, що охоплює оцінку можливих зовнішніх і внутрішніх загроз. Цей процес також передбачає інтеграцію новітніх технологічних розробок у сферу безпеки, таких як розвиток кіберзахисту, використання штучного інтелекту для обробки даних і модернізація військових технологій.

Ключовим елементом є також гнучкість

у міжнародних відносинах, що дозволяє країні ефективно реагувати на зміни у глобальному балансі сил, розвивати нові альянси та партнерства, а також адаптуватися до змін у міжнародному праві та нормах. Стале оновлення стратегій національної безпеки включає в себе внутрішню адаптацію, таку як реформування сил безпеки, оновлення законодавства та впровадження нових соціально-економічних програм. Це сприяє підвищенню готовності країни до різних викликів, від природних катастроф до терористичних загроз, та забезпечує більшу стабільність та безпеку.

У підсумку, стратегічне планування національної безпеки у сучасному світі передбачає постійний моніторинг, аналіз, адаптацію та гнучкість для використання нових можливостей у зміцненні власної безпеки та стабільності в умовах непередбачуваної глобальної динаміки.

Висновки. Проаналізувавши вищезазначене, можна дійти висновку, що стратегічне планування національної безпеки у сучасному світі є надзвичайно важливим процесом, який вимагає постійного аналізу, готовності до адаптації та гнучкості. Зміни в глобальному середовищі, які можуть включати політичні, економічні, технологічні та соціокультурні зрушення, вимагають від країн активного взаємодії та ефективного відгуку. Процес оновлення стратегій безпеки повинен бути спрямованим на підтримання стабільності, захист від потенційних загроз і зміцнення позицій у глобальному співтоваристві. Гнучкість у реагуванні на нові виклики, ефективна міжнародна співпраця та постійна готовність до перегляду стратегій роблять національну безпеку більш стійкою та здатною протистояти непередбачуваним подіям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ: —

1. Білий Ю. М. Концептуальні засади розробки та впровадження у державно-управлінську практику паспортів загроз фінансовій безпеці України. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2018 р. № 8. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1289>
2. Богма О. С. Енергетична складова економічної безпеки України. Економічна теорія. *Економічний вісник*. №2. 2016 р, С. 56-60. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2016/2/EV20162_056-060.pdf
3. Бойко І. Забезпечення внутрішньої безпеки держави органами системи МВС України: актуальні загрози. *Адміністративне право і процес*. № 8, 2020 р. С. 132-140. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/8/22.pdf>
4. Бондар З. К., Житник О. М., Шевченко М. М. Система критеріїв та показників оцінки ефективності стратегічного планування у сфері національної безпеки. Інвестиції: практика і досвід. № 17, 2017 р. С. 110-114
5. Вонсович О. С. Національна безпека України в умовах сучасних геополітичних змін. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. № 24(2), 2017 р. С. 18-24.
6. Гордієнко С. Г., Доронін І. М. Державна безпека України в сучасних умовах: проблеми компетенції державних органів. *Інформація і право*. № 2, 2021р. С. 81–92. URL: http://ippi.org.ua/sites/default/files/12_20.pdf.
7. Гордієнко С. Г., Доронін І. М. Стратегічне планування у сфері державної безпеки як прикладна проблема. *Інформація і право*. № 1, 2023 р. С. 168-176. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/16_23.pdf.
8. Radchenko, O., Kovach, V., Semenets-Orlova, I., & Zaporozhets, A. (Eds.). *National security drivers of Ukraine: information technology, strategic communication, and legitimacy*. 2023, Springer Nature.
9. Semenets-Orlova, I. S., Kushnir, V., Rodchenko, L., Chernenko, I., Druz, O., & Rudenko, M. Organizational Development and Educational Changes Management in Public Sector (Case Of Public Administration During War Time). *International Journal of Professional Business Review: Int. J. Prof. Bus. Rev.*, 2023, 8(4), 46.

REFERENCES: —

1. Bilyi, Yu. (2018). Kontseptualni zasady rozrobky ta vprovadzhennia u derzhavno-upravlinsku praktyku pasportiv zahroz finansovii bezpetsi Ukrainy. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok [Conceptual principles of the development and implementation of passports of threats to the financial security of Ukraine in the state management practice]. Vol. 8. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1289>.
2. Bohma, O. (2016). Enerhetychna skladova ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Energy component of economic security of Ukraine]. *Ekonomichna teoriia. Ekonomichniy visnyk*. Vol. 2, 56-60. Retrieved from https://ev.nmu.org.ua/docs/2016/2/EV20162_056-060.pdf.
3. Boiko, I. (2020). Zabezpechennia vnutrishnoi bezpeky derzhavy orhanamy systemy MVS Ukrainy: aktualni zahrozy [Ensuring the internal security of the state by the bodies of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: current threats]. *Administratyvne pravo i protses*. Vol. 8, 132-140. Retrieved from <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/8/22.pdf>.
4. Bondar, Z., Zhytnyk, O., Shevchenko, M. (2017). Systema kryteriiv ta pokaznykiv otsinky efektyvnosti stratehichnoho planuvannia u sferi natsionalnoi bezpeky [System of criteria and indicators for evaluating the effectiveness of strategic planning in the sphere of national security]. *Investytsii: praktyka i dosvid*. Vol. 17, 110-114.

5. Vonsovych, O. (2017). Natsionalna bezpeka Ukrainy v umovakh suchasnykh heopolitychnykh zmin [National security of Ukraine in the conditions of modern geopolitical changes]. *Naukovyi visnyk Dyplomatychnoi akademii Ukrainy*. Vol. 24(2), 18-24.
  6. Hordiienko, S., Doronin, I. (2021). Derzhavna bezpeka Ukrainy v uchasnykh umovakh: problemy kompetentsii derzhavnykh orhaniv. *Informatsiia i pravo*. Vol. 2, 81–92. Retrieved from: http://ippi.org.ua/sites/default/files/12_20.pdf.
  7. Hordiienko, S., Doronin, I. (2023). Stratehichne planuvannia u sferi derzhavnoi bezpeky yak prykladna problema. *Informatsiia i pravo*. Vol. 1, 168-176. Retrieved from https://ippi.org.ua/sites/default/files/16_23.pdf.
  8. Radchenko, O., Kovach, V., Semenets-Orlova, I., & Zaporozhets, A. (Eds.). (2023). *National security drivers of Ukraine: information technology, strategic communication, and legitimacy*. Springer Nature.
  9. Semenets-Orlova, I. S., Kushnir, V., Rodchenko, L., Chernenko, I., Druz, O., & Rudenko, M. (2023). Organizational Development and Educational Changes Management in Public Sector (Case Of Public Administration During War Time). *International Journal of Professional Business Review: Int. J. Prof. Bus. Rev.*, 8(4), 46.
-